

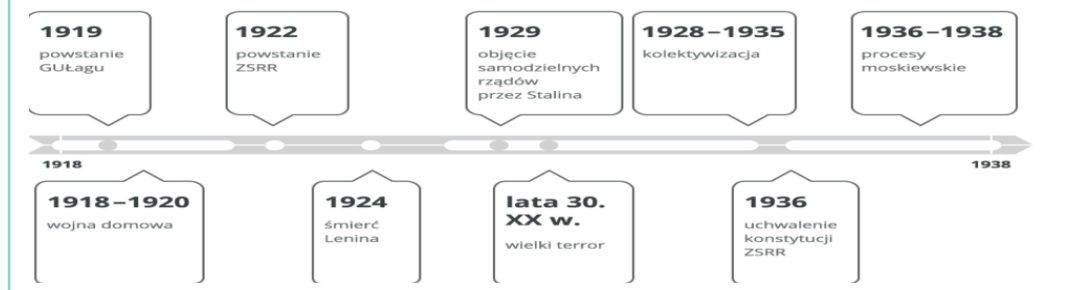

Lekcja 48/49

Temat: ZSRR – imperium komunistyczne.

1. Po rewolucjach (lutowa i październikowa) władza w Rosji przeszła w ręce bolszewików pod przywództwem W.I. Lenina.

Źródło: Internet

2. Związek Socjalistycznych Republik Sowietkich został utworzony 30 grudnia 1922 roku.

O utworzeniu państwa i jego nazwie zdecydowały władze Rosyjskiej Komunistycznej Partii (bolszewików) w 1922 i w nazwie tej nie ma żadnego odniesienia do geografii ani do tradycji narodów je zamieszkujących. Nazwa streszczała ideologię państwową:

Związek (Союз) – władze komunistyczne głosiły internacjonalizm oraz samostanowienie i równe prawa narodów. ZSRR został utworzony jako federacja (państwo związkowe) formalnie niepodległych państw narodowych (republik związkowych), mających prawo wystąpienia ze Związku.

Socjalistycznych (Социалистических) – ideologią państwową był marksizm, który głosił zastąpienie społeczeństwa kapitalistycznego przez socjalistyczne (oparte o zasadę każdemu według jego pracy), a następnie komunistyczne (oparte o zasadę każdemu według jego potrzeb); w komunizmie państwo i własność prywatna miały zostać zniesione, ale w okresie przejściowym rządzić miała klasa robotnicza (tzw. dyktatura proletariatu)

Republik (Республик) – republikańska forma rządów; w rzeczywistości władza ustawodawcza miała fasadowy charakter, a władza wykonawcza i sądownicza była podporządkowana Partii; lider partii (sekretarz generalny albo pierwszy sekretarz KC) dysponował ogromną – nierzadko nieograniczoną – władzą.

Radzieckich (Советских) – republiki radzieckie i ich związek zostały powołane przez zdominowane przez bolszewików zjazdy rad (w jęz. ros. sowiety советы) deputowanych robotniczych, chłopskich i żołnierskich.

3. Trzon ZSRS stanowiły trzy republiki związkowe: Rosja, Ukraina i Białoruś. W latach 1920-1921 bolszewicy zajęli Azerbejdżan, Armenię i Gruzję i powołali na tym obszarze Zakaukaską Federacyjną Socjalistyczną Republikę Radziecką.

KALENDARIUM

kwiecień 1922 r. układ w Rapallo między Rosją Radziecką a Niemcami (Republika Weimarską)

30 grudnia 1922 r. – powstanie ZSRR (Związku Socjalistycznych Republik Radzieckich)

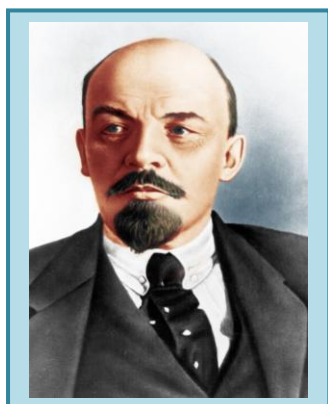
21 stycznia 1924 r. – śmierć Lenina, przejęcie władzy przez Stalina

1932-1933 r. – wielki głód na Ukrainie

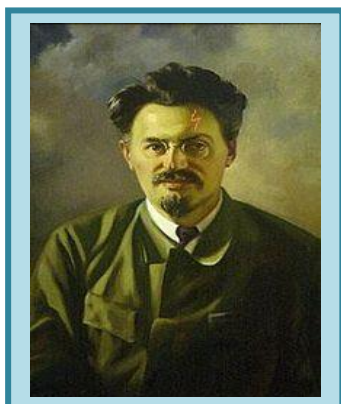
4. Czołowi działacze komunistyczni w okresie rewolucji komunistycznej

- a. Włodzimierz Lenin
- b. Lew Trocki
- c. Grigorij Zinowiew
- d. Nikołaj Bucharin

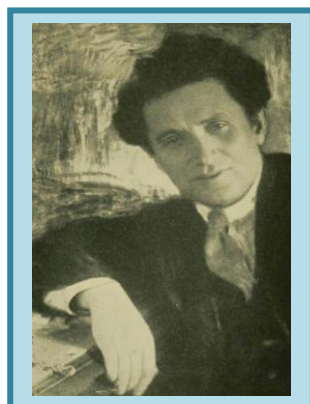
Obejrzyj za zgodą rodziców: <https://www.outube.com/watch?v=VLa0XdT0hM8>

Włodzimierz Lenin

Lew Trocki

Grigorij Zinowiew

Nikołaj Bucharin

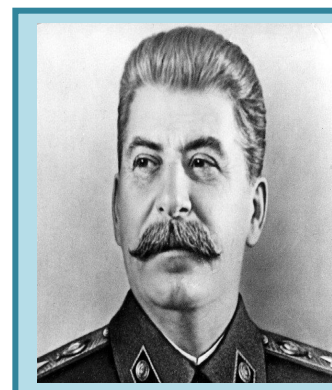
5. Wzrost znaczenia Józefa Stalina po śmierci Włodzimierza Lenina (1924 r.)
– kult jednostki

6. Gospodarka komunistyczna

- Zniszczenia spowodowane wojną domową.
- wprowadzenie tzw. komunizmu wojennego:

a. upaństwowienie większości sektorów gospodarki państw

b. reglamentacja żywności

Józef Stalin

c. klęska głodu w latach 1920-1921

- Wprowadzenie Nowej polityki ekonomicznej (NEP) – częściowe urynkowanie gospodarki. Źródło: Internet
- Kolektywizacja

a. sowchozy – wielkie gospodarstwa państwowe

b. колхоzy – spółdzielnie

Źródło: Internet

Źródło: Internet

c. antychłopska propaganda – określani rolników mianem кулакóв

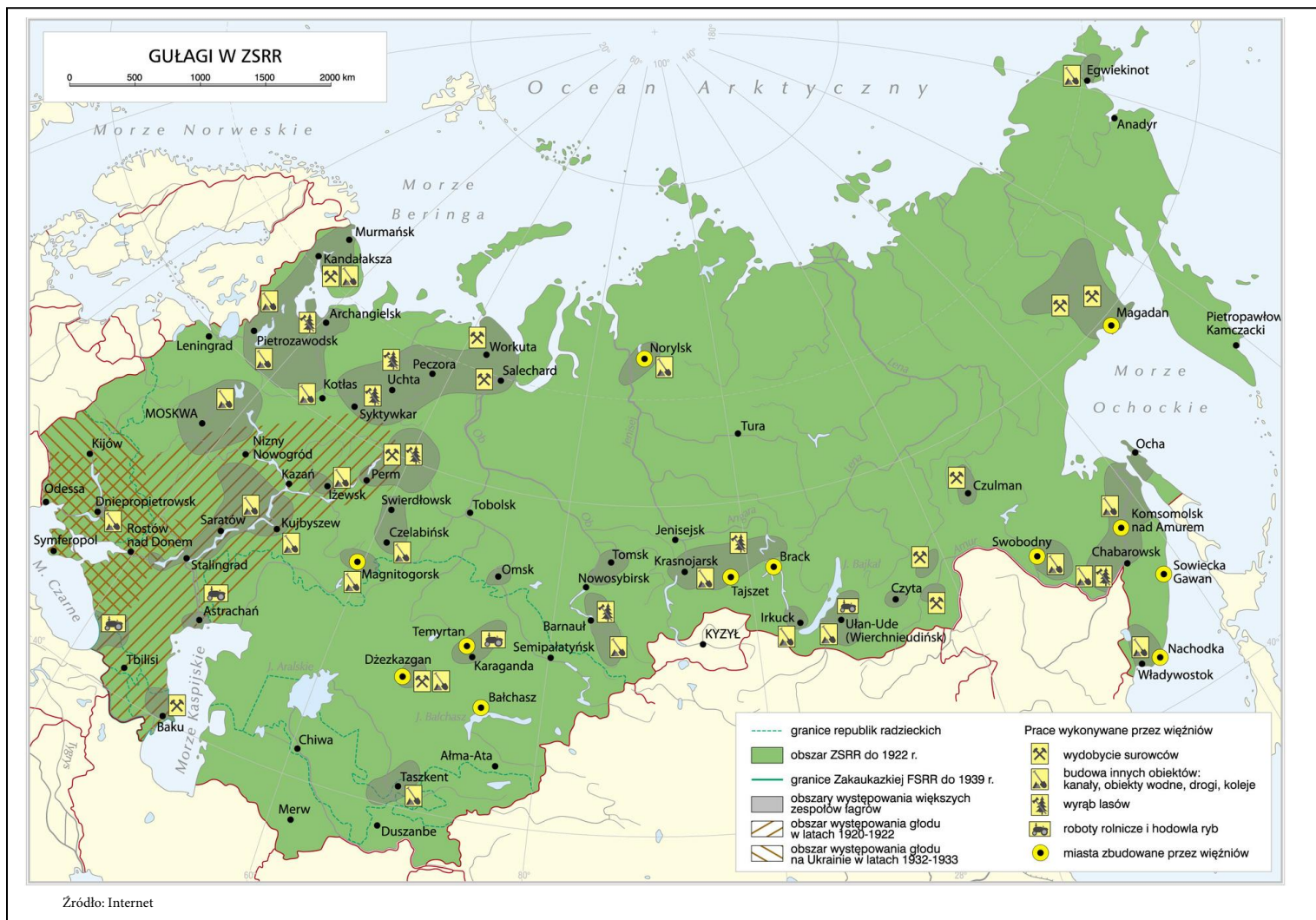

Źródło: Internet

- Centralne zarządzanie gospodarką w ramach gospodarki planowej

6. Intensywna industrializacja kraju

- rozbudowa zagłębia węglowego w Workucie
- budowa zakładów metalurgicznych w Magnitogorsku
- budowa zagłębia węglowego w Kuźniecku
- budowa elektrowni na Dnieprze – elektryfikacja
- budowa Kanału Białomorskiego i Kanału Wołga-Don

7. Polityka zagraniczna ZSRR

a) 1922 – zawarcie układu w Rapallo z Niemcami

- Niemcy miały utrzymywać od ZSRR surowce naturalne oraz dostęp do radzieckich poligonów wojskowych
- ZSRR miał otrzymywać od Niemiec nowoczesne uzbrojenie, technologie i środki finansowe
- oba państwa wyszły z izolacji międzynarodowej, w której znalazły się po I wojnie św.

b) 1919 r. – utworzono w Moskwie Międzynarodówkę Komunistyczną – Komintern.

Do Kominternu należały wszystkie partie komunistyczne na świecie. Stały się agenturą ZSRR w swoich krajach. Zwalczały partie socjaldemokratyczne, później faszystowskie, szpiegowały na rzecz ZSRR.

DLA ZAINTERESOWANYCH

FUNKCJONOWANIE GOSPODARKI KOMUNISTYCZNEJ

ZAŁAMANIE SYSTEMU EKONOMICZNEGO

KOMUNIZM WOJENNY

- upaństwowienie większości sektorów gospodarki
- zmuszanie chłopów do przekazywania obowiązkowych dostaw żywności dla miast
- brak poprawy sytuacji ekonomicznej: klęska głodu (1920-21), liczne powstania chłopów

NOWA POLITYKA EKONOMICZNA (1921)

Dopuszczała powrót do gospodarki mechanizmów rynkowych i prywatnej przedsiębiorczości

PLAN PIĘCIOLETNI, GOSPODARKA PLANOWA (TZW. PIĘCIOŁATKA)

Cel: Wielka rozbudowa przemysłu (industrializacja).

Zródło: Internet

Zródło: Internet

Kulacy – pogardliwe określenie bogatych chłopów, których władza radziecka bezwzględnie likwidowała

NEP (Nowa Ekonomiczna Polityka) – wprowadzona w marcu 1921 r.; przywrócono wolny handel, zlikwidowano reglamentację towarów i przymus pracy, zezwolono na własność prywatną poza państwowym monopolem, rozpoczęto elektryfikację kraju

WKP(b) – Wszechzwiązkowa Komunistyczna Partia (bolszewików); po śmierci Lenina na jej czele stał od 1924 r. Józef Stalin

NKWD – Ludowy Komisariat Spraw Wewnętrznych

Komsomoł – Komunistyczny Związek Młodzieży w ZSRR; jego bohaterem był Pawlik Morozow, uznany przez propagandę stalinowską za wzór młodego obywatela, posłusznego władzy radzieckiej

Komintern – tak nazywano Międzynarodówkę Komunistyczną utworzoną w Moskwie w 1919 r.

Gułag – Główny Zarząd Obozów zarządzający na terytorium ZSRR siecią obozów pracy (łagami), w których skazani na katorżniczą pracę więźniowie pracowali w niehumanitarnych warunkach

Nowa Polityka Ekonomiczna – NEP /1921 – 1928/

- likwidacja obowiązkowych dostaw
- zezwolenie na sprzedaż nadwyżek produktów
- odrodzenie drobnego prywatnego handlu w miastach
- rozwój rynku usług
- wzrost produkcji przemysłowej i rolniej